

Watzmann, nemški Triglav

Po sledih prvopristopnika Valentina Staniča

✍ Alenka Pergar

Watzmann FOTO: OTON NAGLOST

V davnih časih je živel okruten kralj po imenu Watzmann, ki ni maral ne ljudi ne živali. S svojimi krvoločnimi psi se je podil po gozdovih in pred njimi ni bil varen nihče. Za njimi pa so dirjali žena in njegovih sedem otrok, okrutnih kot on sam. Nekoč so podivjani psi napadli in umorili pastirjevo mlado družinico, kralj pa se je ob tem hudobno smejal. Takrat je Bogu pošlo potrpljenje; kralja in njegovo družino je spremenil v gore, ki še danes kot večni opomin stojijo tam.

Berchtesgadenske Alpe, vzhodne Bavarske Alpe, sestavlja devet gorskih verig, od katerih je pogorje Watzmann najbolj znano, zavzema pa tudi osrednjo lego. S svojimi 2713 metri slovi kot drugi najvišji vrh Nemčije, zaradi nedosegljivosti pa je že od nekdaj burilo človeško domišljijo, ki je okrog njega spletla legendo.

Domisljijo pa je Watzmann dodobra razburkal tudi Valentinu Staniču, doma iz Bodreža pri Kanalu ob Soči, takrat mlademu študentu teologije v Salzburgu, sicer pa vsestranskemu učenjaku, človekoljubu, hribolazcu in alpinistu, ki so ga še posebej privlačili nedostopni vrhovi. Nekje med

8. avgustom in 6. septembrom 1800 naj bi se Stanič odpravil na predvrh Watzmanna, Hocheck, motilo pa ga je, da mu je do takrat še neosvojena Mittelspitze zapirala pogled na Veliki Klek, Großglockner, na katerem je s prvopristopniki stal nekaj dni prej. Tako se je po skrajno nevarnem brezpotju odpravil naprej in dosegel najvišji vrh Watzmanna, izmeril njegovo višino in natančno opisal svojo pot.

Dr. Arnošt Brilej je zapisal: "Valentin Stanič je bil največji evropski alpinist svoje dobe. Ne Nemci ne Angleži, ki so imeli najpomembnejše odkritelce Alp v drugi polovici 19. stoletja, v začetku tistega sto-

letja nimajo osebnosti, ki bi se lahko vsaj približno postavila ob bok temu gorniku in gorniškemu pisatelju ... Samoten hodi v gore, samoten odkriva prvenstvene pristope, samoten pleza, samoten teši in zadovoljuje željo po dejanju, pustolovščini, doživetju, nevarnosti, prvenstvu, tisto željo, ki je k velikim dejanjem in storitvam gnala posameznike, družbe, ljudstva."¹ Lahko bi rekli, da smo imeli že takrat svojega Tomaža Humarja.

VZPON V VLAŽNEM JUTRU

Že od daleč sem jih ugledala, gručo goriških gorniških navdušencev; okrog njih so bili kot menhirji posejani prenapolnjeni nahrbtniki in začutila sem tisto tako znano vsakokratno vznemirjenje, ki ga prinaša pričakovanje nove pustolovščine. Nekateri so se na Watzmann že povzpeli, eni celo večkrat, za večino pa je tura predstavljala neznan gorski svet.

¹ Valentin Stanič, prvi slovenski alpinist, Gore in ljudje, 1947.

BERCHTESGADEN IN OKOLICA

Večglavo pogorje Watzmann se dviga nad slikovito alpsko dolino Berchtesgaden in njenim čarobnim jezerom Königssee in ustvarja romantično gorsko kuliso, ki je sloves tega konca sveta ponesla daleč v svet. Leta 1978 je bilo območje proglašeno za narodni park. Ob vznožju Watzmanna počiva v strme stene zajedeno, fjordsko razpotegnjeno, osem kilometrov dolgo in do 188 metrov globoko ledeniško jezero Königssee. Na njegovem koncu, na ravninskem polotočku, sameva baročna romarska cerkva svetega Jerneja (zgrajena leta 1700) in zdi se, kot bi se dvigala naravnost z vodne gladine. Zaradi strmih sten vsenaokrog je dosegljiva le z ladjico na električni pogon. Berchtesgaden pa ni tako obiskan le zaradi presežkov narave, slovi tudi po rudniku soli, ki deluje že od leta 1517 in si ga je z vlakcem in v oblačilih rudarjev mogoče ogledati. Za turiste sta zanimiva tudi planinski in narodni muzej. Najobskurnejša turistična atrakcija pa je prav gotovo Orlovo gnezdo (Adlersnest), Hitlerjeva rezidenca, zgrajena visoko na hribu Obersalzberg (1835 m) na točki, od koder so se s kamnite terase nacisti nekdanj razgledovali po "germanskih" lepotah, slavili zmage in menda tam celo načrtovali napad na Sovjetsko zvezo.

Končno je prispel avtobus, ob njegove šipe pa je bila radovedno prilepljena že močno razigrana družina ajdovskih planincev. Nekako smo stlačili nahrbtnike in gojarje v že kar zapolnjen prtljažnik in okrog enih zjutraj končno krenili na pot. Zavijugali smo po Soški dolini in postopoma se je avtobus, spotoma so se nanj povzpeli še zadnji, kanalski planinci, napolnil tako rekoč do zadnjega kotička. Meje držav so neopazno ostajale za nami in po nekaj urah se je pričelo izrisovati turobno deževno jutro. V Berchtesgadnu so nas ljudje pričakali z dežniki. Ni nas preveč vleklo v vlažno jutro.

Po nekakšni sreči se je dež unesel, oprtali smo si nahrbtnike in kolona se je pričela vzpenjati skozi gozd. Spričo slabega vremena je bila cilj tega dne le kočja Watzmannhaus (1930 m), do samega vrha pa naj bi se povzpeli naslednji dan. Vendar nebo ni bilo dolgo usmiljeno in iz nizkih oblakov je kmalu spet pričelo pršeti. Nahrbtnikom smo nadedli nepremočljiva zaščitna "oblačila" vseh barv, sami pa smo se ogrnili v pelerine, tako da je bila zdaj že močno razpršena kolona videti kot družina

živopisanih balonov, ki se počasi dvigajo proti nebu. Gozd so zamenjali sočni, mokri pašniki, polni zelišč in gorskega cvetja, z njih pa so nas ravnodušno opazovale krave.

Kočja Watzmannhaus je s prednjo stranjo obrnjena proti prijazni kotanji in pogorju, s hrbtom pa je postavljena na sam rob prepada. Na prvopristopnika spominja bronasto obeležje, ki je vzdano v njeno pročelje, na njem pa v nemškem in slovenskem jeziku piše: "Valentin Stanič (1774–1847), prvopristopnik na Watzmann – Mittelspitze, alpinist in raziskovalec Vzhodnih Alp." Spominsko ploščo je leta 1999 ob dvestoletnici prvopristopništva postavilo Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije.² Tudi v koči ima Stanič svoj kotiček s portretom in slovensko zastavo, naročiti je mogoče Staničevo enolončnico, slovenski planinci pa so v njej zelo dobrodošli. Zaradi vremena je bila kočja nabito polna, nas pa je že čakal "slovenski kotiček". Za šipami je bila

² Ker je bilo do takrat še nejasno, ali je Stanič osvojil vrh leta 1799 ali 1800, se je praznovanje pričelo leta 1999, kasneje pa je dr. Tatjana Peterlin Neumaier ugotovila, da se je to zgodilo leta 1800.

zgolj bela megla, mi pa smo posedli naokrog, jeziki so se razvezali, mize obložile z dobrotami, seveda ni manjkala pesem, nepogrešljiva spremljevalka slovenskih planincev ...

ŠIRNI RAZGLEDI Z VRHA

Na vrh naj bi krenili že navsezgodaj, napovedan je bil sončen dan, vendar jutranji pogled skozi okno ni obetal nič dobrega. A kmalu se je nebo pričelo jasnit in ob petih in nekaj čez smo, kar brez jutranje kave, krenili navzgor. Po kakšnih dveh urah vzpona po skalnato-gruščnatem pobočju, ki je bilo na strmejših odsekih zavarovano z jeklenico, smo dosegli Hocheck (2651 m). Nenadoma se je pred nami prikazal sam glavni vrh, Mittelspitze (2713 m), ki se je ponosno dvigal in vabil še više, njegov križ pa je pobliskaval v soncu. Veličastna narava je bila priljubljen motiv romantikov, saj so v njej častili povzdignjenost nad običajnim življenjem. Tako si je Watzmann za motiv izbral celo Caspar David Friedrich (l. 1824).³

Večina se je opremila z varovalnimi pasovi in s čeladami, nekateri pa smo se iz takšnih in drugačnih razlogov odločili, da počakamo, kjer smo. Nadaljevanje predstavlja zavarovana plezalna pot, ki vodi prek izpostavljenega grebena, nato pa se ob jeklenici strmo vzpne do samega vrha. Pogorje je sestavljeno iz treh glavnih vrhov, Hochecka (2651 m), Mittelspitze (2713 m) in Südspitze (2712 m). Ker troglavi Watzmann s svojimi grebeni nekoliko spominja na naš najvišji vrh, so ga slovenski gorniki poimenovali nemški Triglav. Slovita in zloglasna je Watzmannova vzhodna stena, saj s svojimi 1800 metri predstavlja najvišjo steno vzhodnih Alp, alpinistični vzponi v njej pa so terjali že veliko življenj. Z očmi smo sledili drobnim postavam, ki so se približevale vrhu, dokler se na njem niso izoblikovale v oddaljen grozd in samo slutili smo lahko zadovoljstvo, ki jih je prevzelo ob doseženem cilju ter ob širnih razgledih čez vršace. Z Watzmanna se namreč vidi sam Veliki Klek.

Pri koči smo se, kako drugače kot prejšnji dan, utrujeni in zadovoljni predajali sončnim žarkom. S terase se je nudil bizaren pogled na nasprotno stran doline, kjer trdno vkopano v hrib kraljuje Orlovo gnezdo.

Sestopa v dolino – kot je to običajno – kar ni hotelo biti konec. Po neskončni hoji se je izza debel nekje na dnu zasvetlikala hladna in mirna jezerska gladina. Za ladjico in obisk cerkvice sv. Jerneja smo bili prepozni in žal smo se tudi na Orlovem gnezdu znašli pred zaprtimi vrati. Tako smo spili še zadnje pivo, Watzmann pa je začel postajati spomin ... ●

³ Sloviti nemški slikar v času romantike.